

OGANGIE

Ogangie

© Ivan Matoušek, 2017

ISBN 978-80-7474-209-5

ISBN (PDF) 978-80-7474-331-3

ISBN (ePub) 978-80-7474-332-0

ISBN (mobi) 978-80-7474-333-7

Ivan Matoušek

OGANGIE

Triáda

Lkající Achajci před palácem, nad nímž kouř z komína stoupá, hledají v hromadě zpupných ženichů každý z rodiny svého. Poté nesou je odsud či na vozy kladou. K tomu z pozůstalých Eupitheés ostatním odvážně praví: „Nám, Achaiům, zlosyn král strašnou věc proved, když se z cest dalekých bohužel vrátil a ženichy vznešené v domě svém pobil. Můj syn Antinoos je též mezi nimi. Proto se, soudruzi, všichni hned pomstíme, než v Pylu anebo v Élidě zmizí. Vždyť jestli bez trestu vyvázne, budeme vydáni hanbě, až potomci zvědí, že vraha jsme nechali prchnout. Sám v boji raději zemřu, jelikož v potupě žít by mi nebylo milé.“

Vtom vyjde z vrat dvoukřídлых před palác Medón, který se vzbudil až nyní, a k Danajcům rozumně mluví: „Odysseus si zlých skutků určitě nesmyslil bez puzení kořistných bohů. Sám viděl jsem jednoho, jenž mu stál po boku v podobě Mentora. Ten k boji pudil ho zjevně.“ Též Halithersés, kmet odvážný, Danajce varuje: „Nechodme mstít se, neb činy strašlivé i naši páchali!“

Někteří přesto jdou, nejprve pro zbroj se vzdalují, s Eupitheem v čele. Jiní se raději nadále věnují mrtvým.

Na oblém travnatém pahorku se Zeus, sběratel mraků, s Athénou, rozenkou svojí, země dotýkají stěží. Pallas jiskrných zraků promluví k otci: „Kronovče, vladaři vládců, co uvnitř mysl tvá skrývá? Chceš snad připustit válku, či zjednat mír přátelský oběma stranám?“ Kronovec bouřný se podíví velmi: „Dítě, že ty takhle zrovna se tážeš? Proč vyzvídáš na mně? Což nebyl zá-
měr kdys vymyšlen od tebe samé, Odysseus že jednou přijde a ztrestá ženichy zpupné? Přesto tedy povím, co nyní je vhodné. Věc ti to snadná. Jelikož za vše se dosyta pomstil, učiňme, dále ať zůstane králem. Proto vzpomínky vymažme na vraždy synů a bratrů z paměti živých. Necht' mají se vespolek jako dřív rádi. Necht' žijí v míru a bohatství hojném.“

Po moři koráby duté se od výspy vzdalují na všechny strany. Do bílých plachet duje jim příznivý vítr. Vlna kol černých boků po stranách obou pění a bouří. Na dně každého korábu mrtvolý Achaiů leží. Zároveň slyšet je rozhovor hlasů:

„Co se vám stalo, že vešli jste do temnot Hádu, všichni tak úžasně mladí?“ „Lépe by nezvolil, kdo sbíral by po světě nejlepší mužstvo.“ „Zdali snad Zemětrás mocný vás nezhubil rázem?“ „Nebo dav nepřátel, když jste jim jímali loudavé krávy a ovci úhledná stáda?“ „Nebo jste o ženy řešili spory?“

„Chtěli jsme vládcovu choť.“ „Manžel byl mnoho let na cestách vzdálen.“ „Přesto si v nový nepřála vejíti sňatek.“ „V úskočné duši si smyslna lest. Pro Láerta tkala po tři roky pohřební rubáš, jednou prý aby kmet zámožný bez něho neležel v hrobě.“ „Mužný náš duch byl poslušen vyzvání toho. Jenomže háv v noci při louči párala opět.“ „Teprve čtvrtý rok královnu zradila ze služek jedna.“ „To pak, byť nerada, musila s páráním přestat a dotkat roucho.“ „Leč nějaký ďas přived jejího manžela zpátky.“ „Podobou roven byl starci a žebráku plnému bídy.“ „O hůl se opíral v chůzi.“ „Zkrátka v něm vládky nikdo z nás nemohl poznat.“ „Proto jsme láním jej, úhozy týrali v paláci jeho.“ „On snášel ty ústrky netečně vesměs.“ „O to však krutěji se za vše pomstil.“ „V soutěži jediný vlastní luk napjal a z šípů potom nás neminul žádný.“ „Sténající jsme bezbranní padali k zemi.“ „Když šípy mu došly, hlavy rubal nám mečem.“ „Podlaha v krvi se vařila.“ „Nejspíš bůh nějaký k tomu ho pudil.“

„Opravdu ctnostnou choť vládýka pojal.“ „Na manžela z mládí jen myslela po dlouhá léta.“ „U potomků budeme vzněcovat o její věrnosti líbezná písně.“ „Proto se ta žena neztratí, přežije jiné.“

Čas, jenž svoji podobu ukrývá kdekoliv, umožní na moři uvidět rychlý sled předělů. Ty začnou, jakmile každou loď, kde leží mrtvoly Achaiů, vystřídá válečná triéra. Stačí se rozhlédnout, a moře zpěněné je plné galér. Dále karavely na solné hladině spatřit lze všude. Z nich známé jménem jsou Niña a Pinta. Ty dvě Santa Maria, karaka slavná, dovede k Novému světu. Chvilenu po ní Victoria, karaka rovněž, první obeplouvá vlhkou drahou Zemi. Galeony do končin, jež vábí bohatstvím, převázejí s vojáky světskou i duchovní správu. Tytéž galeony se zlatem navrací se zpátky. Galéry do boje k Lepantu míří. Vzápětí po mlžné hladině fregaty válečné plují, též korvety s děly. Leč ani to více už není, jelikož oceán je plný škunerů o mnoha stěžních. K obzorům novým se vzdalují s otroky brigy. Sportovním jachtám se vzdouvají plachty. Za chvíli žene vpřed vítr již klipy. Hned po nich na nezměrné hladině bez plachet vidíme lodí. Nad komíny křižníků kouř stoupá černý. Kouří i parníky, plovoucí města. Titanik nadmíru zlý osud posílá ke dnu. Leckteré tankery jsou ještě větší. Letadla startují do oblak z mateřských lodí. Nad pobřežím vrhají čadivé blesky. V pořádku vrací se postupně zpátky.

/kino/

Náčelníci armád si slavnostně navzájem půjčují nůžky a stříhají ostnaté dráty, za kterými hubení tvorové, i kdyby nechtěli, kupředu hledí, neboť jsou živí a mají oči.

Chvilí je patrné, že se to děje na filmovém plátně.

Vojáci bratří se s chudáky, ze zásob pití jim, pamlsky, ovoce ochotně nosí. Ti po čemkoliv zvedají ruce. Navzájem rokuje společnou řečí či pouze chápavě, vděčně se na sebe smějí.

Buldozer hrne mrtvoly do jámy k těm, co tam leží. Mrtvola vepředu hromady jediná sedí, což trochu vypadá, jako by řídila hrnutí ona. Když hlučný zvuk motoru utichne, aniž ustane zároveň pohyb, je slyšet na pozadí křoupání popkornu odkudsi názory tyto: „Jestli se za to nepomstíme, u potomků budeme vydáni hanbě!“ „Jistě si zlých skutků nikdo z nich nesmyslil jen z vlastní hlavy.“ „Souhlasím a radím – Nechoďme mstít se. Přec činy strašlivé také jsme páchali. Proto vymažme vzpomínky na

vraždy z paměti naší.“ „To zdá se moudré.“ „Já také souhlasím. V míru žít budeme, v bohatství hojném!“

Nad jakýmsi ostrovem kouř zcela nehybně stojí. Na pozadí křoupání popkornu je slyšet kohosi zvolat: „Zlé skutky by činit přestali, kdyby se dožili té dnešní doby.“ Hladinu zátoky plavidla turistů zdobí.

Načež se objeví KONEC.

Diváci tleskají. Vstávání provází bouchání sklápěcích sedadel. Jedině starší muž Oddys ve své řadě nadále sedí, na klíně plátěnou tašku, a pohroužen do sebe přemítá v srdci a hlavě, aniž pohne ústy: „Celičský život bych v kině rád strávil a všechno na jednom sedadle prožil. Přitom bych s nikým se nemusel loučit, i kdyby místo měl třeba hned vedle, jelikož by ani ostatní diváci nikdy pryč nešli. Též jako neživí bychom zde seděli. Snad tímto způsobem si lze aspoň představit čas, který není, či takto uchován, vystaven na odiv, nanejvýš čeká, až jednou jej k něčemu případně budu moci užít.“

/zátoka/

Z pasáže kina, nad kterou ční obrovská písmena KOTVA, vybíhají pejskové, vycházejí sluncem oslnění diváci s batůžky. Na korze mísí se s dalšími pejsky a turisty. Od miminek v popruzáčích, přes mládež a dospělé, po starce s holemi, taktéž na vozících, život jen kypí. Tetování, pírsinky. Bzukot ze sluchátek v uších či na nich. Odevšad je slyšet písničky, muziku, bubny na pozadí rytmů akustické obuvi, která též bliká, a hřmění koleček pojízdných kufrů s odraznými sklíčky. Tohle je vnímáno málokým, podobně jak jiné zvuky a jevy.

Korzo, na dlažbě tu a tam s hovínkem, z jedné strany lemuji především paláce hotelů. U restaurací lze venku posedět v zahrádkách s ploty. Turisty lákají útroby obchodů, zábavních podniků či aspoň výlohy, stánky a venkovní pulty. Mají-li ovšem cíl, pak trochu spěchají, za chůze jedí. Dosti jich kličkuje na kolech, na bruslích, na lyžích i jen těsně nad dlažbou na ničem vzduchem

jak tělnaté postavy ze sna. Mnoho kol a jiných prostředků o kdeco opřených nečinně čeká. Druhou stranu lemují vyhlídkové terasy, z nichž se schází na pláže, které u korza končí, rovněž k přístavním molům. Není divu, že chodí leckteří v námořnickém oblečku anebo v plavkách a na nohou ploutve. Všichni si navzájem rozumí, jsou k sobě milí. S turisty jinde probírají zážitky na dálku. Především se ale věnují displejům na chytrých mobilech, neboť je vodí a sdělí jim úplně všecko. Rovněž chytré mobily cokoli fotí. Na korze to znamená nejen, co již bylo řečeno, též v uniformách fojníky s hlavami bez vlasů a jejich dodávky, služební vozy, jak sunou se v davu. Auty však se hlavně turisté sunou do garáží hotelů, k hlavnímu přístavu rekreačních lodí, kola a plavidla na střechách, v přívěsech, nebo opouštějí zátoku, odjíždějí do dalších končin.

Od nápisu KOTVA se po korze vzdaluje Oddys. Přitažlivý postavou a ani ve tváři nikterak není. S plátěnou taškou, která mu na dlouhém popruhu visí přes rameno, vyhlíží spíš jako žebrák. Mizí a pak se zas o kus dál vynoří, jako by davem byl unášen proti své vůli. Také si tu a tam upraví shrnuté ponožky. Na nohou má pracovní boty.

V lomozu turismu zazní hlas ženy: „Já byla snad všude.“ Oddys hned zpozorní. Se zájmem sleduje turistku stařenku. Sedí na vozíku, který dva mládenci ochotně tlačí. Zrovna je hlášáno z cinkotu příborů: „Žaludek utajit nelze.“ Stařenka se ohlédne. Vozík se zastaví. Stejně tak Oddys. Poslouchá s účastí, co ona v dojetí s povzdechem praví. „Tady je ten rybí restaurant Tunec. V něm jsem kdysi dostala plod moře větší než talíř. Myslela

jsem, že jej sama nesním. Jenže on mi chutnal jak žádný jiný.“ Z mládenců jeden se zeptá: „Takže jsi celý plod, Sikelo, nakonec snědla?“ Přikývne a ještě dodá: „Doma mám schovaný jídelní lístek.“ Jakmile tohleto mládenčí uslyší, mobily Tunec i s okolím fotí. Oddys přemítá v srdci a hlavě: „Obvyklou turistkou Sikela rozhodně není, když si doma schovává jídelní lístek. Jsem zvědav, co se ještě dovím.“

Po focení přijede stařenka k cukrárně Včela. Nyní svůj doprovod poučí těmito slovy: „Do téhle cukrárny jsem chodila obzvláště ráda. Prostor tam uvnitř je předělen obloukem z cihel. Nikdy mi ta červeně nezmizí z očí.“ Z mládenců druhý si nenechá pro sebe, že takový oblouk jinde ve světě není. Sikela, jako když neslyší, vypráví toto: „Jednou jsem si dala ke kávě větrník a chtěla se posadit k oblouku ze zadní strany. Byla jsem napnutá, zda ještě dál něco není. Jenomže tam seděl připoután ke křeslu s podnožkou Martos, syn fojníků cukrářů. Řekla jsem – Vidím tě. Měl z toho až dětskou radost. Hned se mi pochlubil, že dostal hodinky. Při tom mi ukázal zápěstí nad hlavou, takže jsem si mohla domyslet, o čem vlastně mluví. Raději zas kousek pojedme. Co kdyby, když tu jsme, vynesli Martose i s křeslem před dům. To bych byla nerada. Třeba již nežije. Já vlastně nevím.“ Poté, co mobil vyfotí včeličku nad vchodem, výlohu sladkostí, v detailu větrník, mládenec vozík dál tlačí. Oddys jako kdyby zážitek Sikely s Martosem prožíval fyzicky, koukne na hodinky. Zneklidní a přidá do kroku, zároveň vědom si, že by rád poslouchal, nač bude stařenka vzpomínat na příští zastávce. Ve spěchu se ohlédne. Znovu se utvrdí, že je na turistku poněkud

zvláštní. A též ho napadne: „Ten ochotný doprovod nebudou synové. Nebo se mýlím?“

Když míjí parkoviště u hlavního přístavu rekreačních plavidel, to mu připomene, nač chvíli nemyslel. „Odsud už zítra po ránu vyběhne Machos s ostatními běžci. Kéž se před polednem v pořádku vrátí.“

Za pasáží cestopisů Fiches, známou pod názvem Cestovní mapy, sedí na židliče reklama restaurace Kulos, tatíček host žebrák Loris. U nohou na chodníku leží mu podobná taška, jaká visí přes rameno Oddysi, který se blíží. Loris k němu natáhne ruku s rozevřenou dlaní a radostně volá: „Přichází se na mě podívat jedno z mých dětí!“ Oddys se zastaví, trochu se skloní. Všimne si, doprostřed dlaně že snesla se žebráku moucha, a jen k tomu dodá podrážděným hlasem: „Přece víš, Lorisi, že já jsem výzkumník, takže nic nemám.“ On ruku zklamaně pokrčí, moucha zas letí. Oddys koukne na hodinky, davem se proplétá, mizí. Mine Obchodní palác. Též hotel Pasák, kde vedle vchodu v otevřeném okně restaurace pod nápisem NEJDŘÍV SE NAJÍST JE DOSYTA TŘEBA na židliče sedící reklama podniku, tatíček host žebrák Dols je zrovna skloněný do hostiny na klíně v míse. Ten tedy Oddyse propás.

Na pódiu skupina Virtuózní umělci hraje dovádívou úpravu klasické skladby, při hře se členové, pokud to nástroje umožní, gesty a úsměvy navzájem chválí. V pauze vnucují turistům nosiče. Někteří po nich natahují ruce. Předávání nosičů mobily fotí. Za nosič dá turista umělci obvykle nějaký pamlsek, potřese rukou. Skupina než začne to samé znovu, trochu se osvěží

z veliké láhve. Během hry tu a tam některý turista na hrající sousoší udělá dlouhý nos, vyplázne jazyk. Mobily jiných ho vyfotí. Pak jde horda se smíchem dále. Oddys si pomyslí s nevolí, aniž pohne ústy: „Rekreanti si mohou k umělcům dovolit cokoliv. Těm ostatně, zdá se, nic nevadí. Asi si zvykli.“

Za Majolou přechází korzo k vyhlídkové terase. Ačkoliv pospíchá, i tady stojí. Turisté podél kamenného zábradlí mají na displejích mapy. Sledují moře. Nedaleko pobřeží projíždí zátokou štíhlá loď jak úkaz ze sna. Veslaři v strojovém rytmu se vyklání nazad a zpátky, vesly hladinu víří dle povelů, které se od kormidla nesou až k terase v podobě střídání pouhých dvou skřeků. Když přízrak odpluje, všimne si Oddys nad jakýmsi ostrovem kouře jak ve filmu, neboť tam na samém obzoru, zdá se, že nehybně stojí. Z plátěné tašky vezme dalekohled a jev ten v něm zkoumá; zároveň poslouchá debatu kolem. „Kouř být přece nehybný nemůže.“ „Ani na displeji nad žádným ostrovem takový není.“ Kývají hlavami. „Možná jen nehybný vypadá odsud.“ Oddys triedr vrátí zpět do tašky, jim namítne v duchu: „Přiblížen, zvětšený rovněž je nehybný.“ Z boty povytáhne shrnutou ponožku. Terasu opouští ve velikém chvatu.

/před UPVD/

Ve stínu podloubí postranní uličky klade si za chůze obvyklou otázku: „Kde hledat Pelu?“

Z podloubí vyjde do jiného světa, na Studové náměstí bez lidí, ač lomoz turismu z korza sem doléhá a také z pláží. Jeho cíl tady je patrová budova, jež vzhled má továrny ve starém paláci – zdobená fasáda, členitá okna. Za střechou vyčnívá tovární cihlový komín, z kterého stoupá kouř k modrému nebi. Vedle vchodu dvoukřídlá vrata jsou zdobena ve vlysu písmeny UPVD z mramoru, ve zkratce názvem. Stavba svým rozsahem zabírá tu stranu náměstí, která je nejdelší. Proti ní ulička s podloubím od korza míří.

Náhle jak přízraku všimne si chlapce, jenž objíždí na kole uprostřed pumpu. Nevěřícíně postává opodál, sleduje, co se to děje. Hoch jezdí dokola stále týmž směrem, avšak po třech okruzích v lesklé stopě na dlažbě pokaždé zastaví na stejném místě

a chvilku čeká, aniž z kola sleze, jen nohy dá na zem. Dojat i udiven Oddys si pomyslí: „Jezdí s trolejbusem mezi konečnými po kočících hlavách a dělá na trase zastávky.“ Chlapec je hrou na řidiče zaujat – nevidí, že někdo přišel.

I od vchodu do UPVD Oddys se rozhlíží, ale jen chvíli. Ze stínu podloubí k němu přes náměstí přichází oděn do bílého duchovní Hatek, rovněž on v pracovních botách. Tváří se mile již na dálku. Pravou ruku má na pásce, v levé drží krabičku z papíru. Oddys mu v ústrety udělá několik kroků a takto hovoří spolu: „Jsem rád, žeš tu nečekal.“ „Nejdu moc pozdě?“ „Naopak, jdeš zcela přesně. Já přišel teprve nyní. Měl jsem cestou několik podivných zdržení.“ „Jakých?“ „V kině po filmu bych seděl rád v hledišti stále. Na korze jsem vyslechl vzpomínky turistky stařenky Sikely. Vlastně mám zážitky na každém kroku. Nic na nich není. Pověz mi raději, co ty máš s rukou.“ „Přel jsem se přibližně před týdnem v restauraci s fojníkem Enachem.“ „A kvůli čemu?“ „Po pravdě řečeno nevím.“ Pohoupá pravici. „Šikovně jsem spadl. No zkrátka, Enach se domnívá, že je mi roven. A ostatní fojníci taky. Jediné štěstí, že byl se mnou otec – ten se mě zastal. Dobrák lstivý Enachu s obdivem zatleskal, čímž ho zaskočil natolik, že už mě nechal.“ „Ach, Hateku, žasnu, jak bleskově tvůj otec jednal. Nelze mu vůbec nic vyčítat. Chce jen tvé dobro.“ „Však jsem jej za lstivost velebil. Leč kvůli něčemu jinému přál jsem si tuhleto schůzku. Přináším, co tě, myslím, zaujme. Schválně se o tom přede mnou přesvědč.“ Oddys uchopí podávanou krabičku, odklopí víko a pohlédne dovnitř. Vyndá barevnou hliněnou figurku s ulomenou rukou. Ruka však nechybí – s figurkou je

zlehka svázaná provázkem. „Tak co říkáš, Oddysi, dítěti z hlíny?“ Při tom se duchovní od pasu nahoru zavlní radostí ze slov své otázky. Ještě ji upřesní: „Jak se ti figurka líbí?“ „Velice. Jenomže...“ „Ta ruka?“ „Ruka půjde přilepit. Mám ale pocit, že jsem tenhle artefakt už někde viděl.“ „Jsi přece výzkumník, máš velký přehled. Tomu se nediv.“ „Jenomže dítě mi připadá podobné komusi, koho znám. Zároveň, zdá se, je velice staré. Řekni mi, Hateku, po pravdě, kdo ti tu figurku přinesl a jak k ní přišel.“ „Kdo mi ji přinesl, nesmím ti prozradit, neb jsem to slíbil. Odkud ten nálezk má, ani já nevím. Ale ta osoba byla by moc ráda, kdyby ruka držela jako před úrazem a nebylo znát, že se musela lepit. Přitom slovo nepadlo, jak si přeje spravenou figurku vrátit.“ Oddys je dojatý. „Nemíním vyzvídat. Víc slyšet nechci.“ Pečlivě krabičku s nálezem dá si do plátěné tašky. Pohledem sklouzne na hodinky a s povzdechem praví: „Nejde mi výzkum, jen lepení umím.“ Duchovní Hatek jej povzbudí: „Vím, že jsi jediný skutečný výzkumník, a ani lepení neumí každý.“ „Jenže v UPVD skončím.“ „Co ti to, Oddysi, vyklouzlo z pusy?!“ „Neboj, figurku dítěte určitě spravím.“ „Přece nad restaurování nic vyššího není. Tu větu jsi přede mnou mnohokrát vyslovil, a mně se líbí.“ Oddys zakývá hlavou a vejde dovnitř. Zamyšlený duchovní se vrací od vchodu zpátky.

Oddys průchodem vejde do pracovny dílny. Rozhlíží se v přímém a chvíli naslouchá. V delších intervalech, dosti pravidelných, se odkudsi stále ozývají po sobě rychle dvě klapnutí, což v tichu působí rušivě, zároveň záhadně. Přechází členitým prostorem s klenutým stropem. Dojde mezi lenoškami, křesly s podnožkami, stolky, židlemi, židličkami do výklenku s oknem do dvora, kde usedne ke stolu. Na něm displej světélkuje, slabounce šumí. Chvíli nehybně zírá. Probere se, plátěnou tašku si sejme z ramene, sáhne pro krabičku, na stole ji otevře a vyndá hlíněnou figurku dítěte provázkem svázanou s rukou. Provázek odváže, vyhodí do koše a obě součásti zkoumá. Ze zásuvky si vezme pomůcky. Pečlivě štětečkem rozetře lepidlo na ploškách lomu a ruku přitlačí k rameni. Čeká. Hledí na hodinky. Načež se přesvědčí, že spoj drží pevně a není vidět. Zrestaurovanou figurku opře o krabičku vzadu u displeje. Pomůcky sklídí. Chvíli

zas nehybně zírá. Vstane a pomalu obchází podél stěn police. Prastaré předměty všude jsou opět jak nové. V policích podnosy, košíky, měchy a sekyry, číše jednouché, dvouuché poháry, misky a talířky, přilby, nože, měsidla, míče. Pod nimi na zemi trojnožky s kotlíky, lavory, konvice, mísy. O zdi jsou opřeny či visí na skobách štíty a pavězy, luk, toulec se šípy, kopí a oštěpy, loutna, disky, meče. Jsou tu též vesla a kormidla i jedno pádlo. V rohu visí u okna zrcadlo v širokém členitém zlaceném rámu, pod ním je černá truhla. Oddys si s povzdechem pomyslí, aniž pohne ústy: „Všecko, co se dalo, již jsem zrestauroval, a k čemu to bylo?“ Vráť se ke stolu do svého výklenku. Zase se posadí. Na polici nad sebou má sošky – pár bájných tvorů. Při pohledu na ně i na hlíněnou figurku si v duchu výzkumník komusi sťěžuje znaveným hlasem: „Nikdo mi neřekne, odkud ty věci jsou.“ Ověří podruhé, že ruku k rameni přilepil pevně. „Vědět tak, odkud jsi, hned se tam vypravím, třeba až na konec světa.“ Figurku vrátí před krabičku, otře si oči. „Všichni jste zdaleka. Nebo jste kdekoliv? Jste vůbec někde?“ Uhodí do stolu. „Zkoumám. Chci vědět.“ Ze zrnění displeje vystoupí tatíček host žebrák Loris. Ze židličky u vchodu do Kulose natáhne před sebe ruku s rozevřenou dlaní, ze šumění radostně volá: „Hledí na mě jedno z mých dětí!“ Poté zas v zrnění mizí. Oddys překvapen, ale i zklamaný zavolá za ním: „Copak jsem dítě? Vždyť už jsem starý.“ Vstane a hned si zas sedá. Pozoruje za oknem na dvoře vysoký cihlový komín, jak kouř z něho stoupá.

Průchodem vcházejí tři jeho přátelé. Vzhledem i oni jsou podobní žebrákům v pracovních botách, což není divu – v UPVD

zkoumají, oč není zájem. Plátěná taška jim na dlouhém popruhu z ramene každému visí. Dávají najevo radost, že Oddyse vidí. Nem ozve se první: „Měli jsme strach, co je s tebou, že jsi tu tři dni už nebyl.“ Hefnet se připojí těmito slovy: „No, nediv se. Nás také sužují deprese z turistů, když se při exkurzích našemu výzkumu smějí nebo když z legrace sem vzácné nálezy ze světa nosí.“ A Tomal dodá: „Ani ve svých rodinách lehké to nemáme. Proto nás napadlo, že se ti mohlo stát i něco hrozného doma.“ Oddys v dojetí s povzdechem praví: „Doma se vlastně nic ty tři dni nedělo. Dneska jsem se zdržel v kině. Veselo přesto mi není. Kdeco je podivné. Bezmála ničemu se nedá věřit.“ Nem chápavě přikývne, pronese mírně: „Od toho jsme tady. My žádnou záhadu nesmíme snižovat a žádnou otázku zlehčit.“ Tomal nicméně namítne: „Takhle se ovšem žít nedá.“ Oddys vstane od stolu a sepne ruce. Rokující také jsou zároveň v zrcadle v rohu. „Žít se dá různě.“ „Snad tě nerozrušil kouř nad tím ostrovem na samém obzoru?“ „Rozrušil. Najednou v srdci a myslí mi probudil po čemsi touhu. Zároveň musel jsem poslouchat turisty kolem.“ „Snaž se je nevnímat.“ „Nelze je nevnímat. V kině jsem pochopil, že kam paměť sahá, to nebylo jiné. Nad ostrovem ve filmu kouř vypadal stejně. Na korze jsem se vlastně utvrdil, že hrůzy trvají stále.“ „Máš sice pravdu, leč kdo cítí to takhle?“ „Kromě nás nikdo.“ „Trochu snad turistka stařenka Sikela, protože nemůže chodit. Z ní aspoň měl jsem ten dojem. Doma si schovává jídelní lístek.“ „Třeba i tatíčkovi hosté.“ „Ti jsou s údělem reklamních žebráků smíření.“ „Pořád se cpát přece nemůže nikoho bavit.“ „Pročpak ne? Chtějí být ve středu zájmu.“ „Jsou

jenom každému na očích.“ „Jsou jako Virtuózní umělci.“ „Souhlasím, baviči turistů, ti mají k žebrákům blízko.“ „Tos vystihl přesně.“ „Víc mě upoutal hoch, který na kole objíždí před UPVD pumpu.“ „Ten nás, myslím, upoutal všechny.“ „Jsmě rádi, Oddysi, že jsi ho stihl. Na chodbě jsme teď z okna viděli, že už tam není.“ „Ta jeho zábava nicméně potrvá věčně. Proto je možné i minulost hledat.“ U výklenku a také v zrcadle kývají hlavami, po chvíli rokují dále: „Podívejte se na tuhle hliněnou figurku dítěte. Přines mi ji k opravě před chvílí od dárce z neznáma duchovní Hatek. Měla ulomenou ruku.“ „Já ani nevidím kterou.“ „Tak to mě těší. A ještě zkus pevnost.“ „Obě drží pevně.“ „Nádherný přírůstek, to musím uznat.“ Oddys barevnou figurku vrátí před krabičku. „Jenomže mě straší, soudruzi, pořád ta otázka, co si mám o tom všem myslet.“ „O čem? Buď konkrétní.“ „Třeba že turistka stařenka Sikela zamlada dostala plod moře větší než talíř.“ „Co by sis chtěl o tom myslet? Žaludek utajit nelze. Nejdříve se najíst je dosyta třeba.“ „V případě Sikely je tohle jinak. Nebo na žebráka Lorise, jenž měl mouchu na dlani, se přišlo podívat jedno z jeho dětí.“ „Tím příchodem dítěte myslel spíš, Oddysi, tebe.“ „To mě taky napadlo a jsem z toho zmaten.“ „Proč ale? Šel jsi zrovna kolem.“ „Co Loris řekl mně, bych já mohl prohlásit například zde o té hliněné figurce.“ „Že je tvým dítětem?“ „Vždyť je ta věc jistě velice stará.“ „Dítětem je ovšem stále.“ Přátele souhlasí, přesto se diví. „Sám nevím, čím jinak vysvětlit, že z ní mám nevšední pocit. Možná když nejde být napořád dítětem, je tedy figurka dospělý člověk.“ „Nebo je to stará hliněná hračka.“ „Hliněný voják.“ „Tak ale jaká je skutečná pravda?“

„Že ty takhle, Oddysi, zrovna se tážeš? Což k ní nemáš nejbližší? Jsi naším vzorem.“ „Vím toho, Hefnete, spíš stále méně.“ „Tomu se divíš? Vždyť ani nechápu, co jsme schopni vymyslet. Aspoň já, soudruzi, nechápu, abych byl konkrétní, jak se nám povedlo, že mohou fojníci ovládat turisty úplně na dálku pomocí siločar.“ „Přece ze siločar vinit nás nelze.“ „Teď jsem si vybavil, co se mi zdálo.“ „Povídej, Tomale, než sen zapomeň.“ „Byl plný divochů z jiného světa a zároveň probíhal tady. I jejich podivné jméno Arabové přesně mám v paměti ze sna. Takže ti po nás šlapali, aniž poznali boty. Hynuli jsme naráz po celých řadách. V poslední byl s námi Kristus. To jméno ve vřavě, dupání zaznělo taky. Nejprve jsme ale museli zemřít.“ „Ve snu je, Tomale, cokoliv možné. Bdíci však já umím akorát lepit. Ke zkoumání postrádám talent. Přitom mě zajímá jako nic jiného čistý čas v podobě substance. Leč v tomhle zejména nehnu se z místa. Možná jsem se nejvíc přiblížil objevu, o němž sním, *ogangii*, když jsem byl dítě. Nikdo ji neznal. Vím, že se ptali, co tím slovem míním.“ Pokrčí rameny a praví dále: „Lépe se vyjádřit nesvedu dodnes. Třeba to nejde. Skoro už blouzním. Vidím *ogangie* napsáno na štítku lahvičky, v níž čas má podobu bezbarvých průsvitných krystalků.“ „Z takové představy, Oddysi, skoro až mrazí.“ „Něco však za ní být musí.“ „Nicméně těžko říct, čím může přispět konkrétně k dalšímu výzkumu. I my *ogangie* slyšíme pouze od tebe. Ani displej, zdá se, že o ní neví.“ „Slovo samo o sobě zní vskutku zvláštně.“ „Rovněž *ogangie* napsaná vypadá exoticky snově. Musela mě nejspíš uhranout. Znamená, aspoň v mém případě, všechno, co bylo.“ „Moc hezky řečeno.“ „Souhlasím, Hefnete.“

Nikdo z nás netvrdí, že se Oddys neumí vyjádřit zároveň vzletně i jasně. Mnohé jeho výroky můžeme testat. Ovšem *ogangie*...“ Zaváhá. „Kladu si otázku, zda z ní nezbylo jen ono slovo.“ „Na co, Neme, narážíš?“ „Že již třeba není.“ „Slovům snad zánik nehrozí. Od toho jsme tady.“ „V UPVD?“ „Kdekoliv. Dokonce mě stále častěji napadá, že kvůli *ogangii* vůbec ještě žiji.“ Druhové u výklenku a taky v zrcadle Oddyse s rozpaky pohledy měří. To-mal mu kárávě praví: „Snad nechceš vyzkoumat úplně všechno?“ „Ty mluvíš, jako bych byl skoro vševěd, ač opak je pravdou. To moje zkoumání opravdu k ničemu není, což mě i ve spánku straší. Noc co noc se mi zdá, že hledám čistotu v odpadcích. Jsem jimi zavalen. Zvolám, že končím. Okamžitě pocítím úlevu, že jsem v UPVD naposled. Ve snu je cokoliv možné. Ovšem i ve skutečnosti se restaurování nevěnuji s takovým nadšením jak u prvních věcí. Navíc začínám mít z dřívějšího zápalu podivný pocit.“ „Tak ale proč toho zkoumání, Oddysi, opravdu nenecháš? Vždyť už jsi starý.“ „O *ogangii* se dávej do řeči na korze, mohu-li ti radit.“ „Občas i restauraci navštívím, ale to k ničemu není. Měl bych spíš podniknout vycházku někam dál za město, ne pouze na hřbitov.“ „Stačí se procházet po plážích okolo zátoky, zajít do přístavu k lodím. Je-li *ogangie* pouze lokalita, byť třeba vzdálená, tak se o ní od turistů dříve či později nakonec dovíš, i jak se tam dostat.“ „Nesmíš se jich stranit jen proto, že se tobě turismus příčí.“ „Buď na ně milý.“ „Zbytečně se nesvěřuj, jaký jsi výzkumník, a nebudeš k smíchu.“ Oddys přátelům z rozpaků přikývne a totéž učiní v širokém členitém zlaceném rámu. Nem kookne na hodinky a Hefnet praví: „Ještě jsem si vzpomněl,

sháněl tě Melan.“ „A kdy to bylo?“ „Včera. Ptal se, zda přijdeš.“ Tomal k tomu dodá: „Slyšel tvé zvolání ze sna.“ Tímto svým absurdním nápadem kolegy pobaví. Leč Oddys hned zvažní: „Co jste mu řekli?“ „Že nevíme.“ „Sami jsme příchodem Melana byli zaskočení.“ Načež Nem pozvedne zápěstí, ukáže hodinky, což vysvětlí Oddysi těmito slovy: „My tě teď musíme opustit a spěchat na dvůr, neboť filmujem Protuse, tak aby nemyslel, že jsme už skončili, a nešel domů.“

Tři přátelé průchodem odejdou, Oddys zas usedne ke stolu a nehybně zírá. Probere se, ověří potřetí, že ruku figurce k rameni přilepil pevně. Šeptem jí praví: „Největší naději vkládám do Pely.“ Figurku vrátí před krabičku, otře si oči. V zrcadle potom se jakoby na zkoušku malinko směje. Hned zase zvažní. Rty se mu hýbou: „Jsi vůbec někde?“ Uhodí do stolu. Ze zrnění displeje vystoupí přátelé, ti, kteří odešli. Nyní ze šumění hovoří sborem: „Proč toho zkoumání v UPVD nenecháš, když tě i ve spánku straší? O *ogangii* se dávej do řeči v restauracích na korze. Proč podniknout vycházku někam dál za město? Vždyť už jsi starý. Stačí se procházet po plážích okolo zátoky, zajít do přístavu k lodím. Je-li *ogangie* pouze lokalita, byť třeba vzdálená, tak se o ní od turistů dříve či později nakonec dovíš, i jak se tam dostat.“ Poté tři přátelé vystřídá vedoucí výzkumu Melan, ale ten mlčí a vzápětí rovněž on v zrnění mizí. Oddys vstane a hned si zas sedá; v duchu sám se sebou a rovněž s přáteli rozmlouvá těmito slovy: „Leknu se, když si jen představím, že se ptám na pláži, v přístavu, kdo zná *ogangii*. Ani restauraci navštívit k ničemu není. Vnímám už jak výkon hrdiny, vejdu-li do ní. Mívám

tam obavy, zda si mě pro můj vzhled fojnící nespletou s nějakým tatíčkem hostem. Dosud se to sice nestalo, a přesto se nemohu takové obavy zbavit. Jako bych sám sobě nevěřil. Vždyť mám již pochyby i o restaurování. A doma v rodině si také připadám cizí. Poslední naději vkládám do Pely. Jsem dokonce přesvědčen, že pouze díky ní poznám *ogangii*. Z dlouhých let čekání rázem nic nezbuďe, jako bychom byli stále jen spolu. Těžko však obhájit, proč tomu věřím. Od té doby, co jsem Pelu uviděl naposled, jistě se změnila. Pouze v mé paměti zůstává holčičkou, sedící uprostřed bábovek na písku v parku. Tehdy mě měla moc ráda. Jenomže netuším, kde je jí konec. Proč i šum displeje o tomhle mlčí? Vlastně kvůli pátrání po Pele musím v UPVD skončit.“ Zvenku ho vyruší sílící hřmění. Postaví se, okno ve výklenku otevře, trochu se vykloní, tvář obrátí vzhůru. Po obloze se rychle vzdalují dvě nízko za sebou letící stíhačky. Když zmizí za střechou, pohlédne dolů. Na dvoře tři přátelé, jak už se zmínili, filmuji Protuse. Vybavení, jež mají, působí svérázně. Nem jede pomalu s vozíkem po krátkých kolejích před kulisou jeskyně ve stěně lomu. Hefnet na vozíku se drží kamery, i za jízdy průběžně míří. Tomal pod sluncem vysoko na nebi svítí zbytečně lampou. Pračlověk v kožešinách leze u sluje po čtyřech po velkých kamenech porostlých mechem. Když dosáhne vrcholu hromady, zaujme vítězný vzpřímený postoj a vzpřímeně seběhne dolů. Z okraje hromady uchopí největší kámen, nad hlavu jak míčem s ním vysoko hází, v poskoku pokaždé hravě jej chytí, než nohama dopadne na zem. Kámen je zřejmě atrapa z gumy. Oddys nad tím z výklenku zakývá hlavou.

Na dvůr vchází skupina dvacítky turistů různého věku; někteří s batůžky na zádech, na tričku má CK Poznání napsáno každý. Skupina psi je početná méně. Vedoucí výzkumu Melan dělá exkurzi průvodce. Přes rameno na dlouhém popruhu visí mu plátěná taška se strakatým, křiklavým nápisem ZKOUMÁNÍ ŽIJE. Ještě víc se liší od druhů z UPVD oděvem, který je strakatý, křiklavý celý. U krku upoutá pozornost každého motýlek. Pracovní boty vydávají nejenom za chůze silný zvuk tikání hodin. Že módou a vzhledem se nemíní zdržovat, že klade poznání na první místo, mu lze těžko věřit. Ukazovátko má celé ze zlata, včetně zakončení protáhlým prstem.

Pračlověk hází před exkurzí, aby se pochlubil, kámen co nejvýše, až k hornímu okraji kulisy lomu, a než jej pokaždé chytí ve výskoku, v taneční otočce dupe. Scénku chytré mobily, celek i detaily, mnohokrát fotí. Melan tyčkou ze zlata zatřepe v ruce. Po chvíli přátelsky hovoří veselým hlasem, ač si z CK Poznání někteří i nyní nechají sluchátka v uších či na nich. „Zde je první zastávka. Jsme na dvoře Uměleckoprůmyslových výzkumných dílen. Pro stručnost běžně to říkáme, píšeme zkratkou. V průčelí paláce, nad vraty, jimiž jste do dvora vešli přes Studové náměstí, jste si mohli UPVD, dokonce z mramoru, všimnout. Původně, pradávno tu páchl rybníček, neboť sem přitékal z celého okolí veškerý odpad, což zažil akorát Protus. Právě ho vidíte, jak kvůli výzkumu u jeskyně tančí a sportuje s kamenným míčem.“ Turisté vybuchnou sborově smíchy, psi vrtí ocasy, Melan hovoří dále: „Teď trochu vážně. K Protusu se vrátím za moment. Co se týče rybníčku, na dvoře zůstaly už jenom smuteční vrby. Sirotci

nebozí, stávali na jeho břehu. Nyní je součástí UPVD čistička. V některých sálech je čištění funkční. Bádáme v odpadu, přitom se věnujem pietně muzejním sbírkám. Foyer muzea z pohledu čističky je její vestibul, ústřední hala. Tam spatříte obrázky, případně modely provozů, které už nejsou, ač bývaly významné, nebo též takových, jimž zánik hrozí. A tento Protus je nejstarší z žijících dělníků, kteří měli v čističce na starost nejhrušší práci.“ Turisté borce v kožešinách v házení, skákání a tanci povzbudí; z něho pot lije, Melan hovoří dále: „O nejhrušší práce býval dost zájem, protože každému patřilo, co v odpadu našel. Vzácnosti tahali z česlí bidly z bambusu, na konci s různými háky. Tohle zřejmě mírnilo strádání z pobytu v přitmi a zápachu škodlivých plynnů. Muzea se dožil z dělníků málokdo. A pouze Protus se jediný nepřidal k žebrákům, kteří jsou k vidění hlavně na korze. On se totiž uplatnil rovněž v UPVD. Dokonce je z něho praclověk, filmová hvězda. Pracovny dílny jsou především zde v levém křídle.“ Sám také tím směrem pohlédne, načež se nad sebe usměje, pro turisty k úsměvu dodá: „Zrovna se nad námi vyklání výzkumník Oddys.“ Ten se rychle schová, nicméně vzápětí se z okna vykloní znovu. To již ho mobily vyfotí, potom mu turisté mávají, ozve se potlesk, Melan hovoří dále: „Ve zkoumání mám přehled, neboť jej vedu. Hlavní cíl přiblížím raději na dvoře na čerstvém vzduchu. Uvnitř toho ostatně moc vidět nelze. Bádání nejvyšší, leč hodně obtížné, se týká času. Bylo by potřeba nejprve získat ho z prostoru, či prostě odněkud samotný v podobě substance zavřeného v láhvi. Teprve potom by se daly provádět pokusy, zda je možné cestovat nazpátek, případně se

aspoň zastavit, kde se nám zachce. Z pěti výzkumníků, co jsme v UPVD zůstali, tohle uskutečnit Oddys si nejvíce přeje, ovšem i on stále marně. Měl by toho nechat.“ Někdo ze skupiny hodí po Oddysi jablkem, do něhož si zrovna kousl – trefí se pod okno do zdi. Melan horlivost turisty mírní: „Zato vyřešil leckterý oříšek v restaurování prastarých věcí. Prokouknou zpravidla, jsou jako nové. Návratem v čase to ale není. Ovšem jejich kopie mohou být suvenýr.“ Turisté kývají hlavami, badatel v okně se zklidní, Melan hovoří dále: „Ještě na dvoře UPVD věnujte pozornost hrobu neznámého psance. Před lety nás tady požádal o azyl. Své jméno nesdělil, ani proč se musí skrývat. Dva měsíce jsme toho člověka zkoumali. Byl na tom opravdu velice špatně. Nakonec jsem tedy rozhodl, že může zůstat. Rovněž jsem mu slíbil, že bude pochován na dvoře, když si i hrob přál mít zde mezi námi. Teprve potom se nebál, dokonce se tvářil šťastně, leč pouze týden. Zemřel patrně sešlostí věkem. Takže jsme splnili to jeho poslední přání.“ Exkurze za Melanem popojde k nejbližší smuteční vrbě, u níž jako obílený náhrobek s nápisem stojí patník s číslem. Melan hovoří dále: „Patník byl již dříve u vrby. Nikdo z nás netušil k čemu. Nyní označuje, kde psanec neznámý, jenž přestál zápasy, útrapy mnohé, má ve světě poslední úkryt.“ Hned chytré mobily mnohokrát v těch místech dláždění fotí, též Melana, jak vedle patníku stojí. Ten od hrobu odstoupí a mlčky, pohledy žertuje s kolegy filmaři a rovněž s Oddysem v okně, čímž dává najevo rozpaky z exkurze i z toho, že je do UPVD vodí. CK Poznání včetně psů se záhy rozptýlí po celém dvoře. Okukují ostatní smuteční vrby. Víc je však zaujmou výzkumníci

filmaři, zejména ta jejich hromada kamenů porostlých mechem. Někteří si dojdou prohlédnout hromadu koksu, obejdou tovární komín, studují kůlnu. U všeho je chytré mobily fotí. Také jak se dělí s filmaři o různé pamlsky. Oddys, jemuž je házejí, říká si v duchu: „Cokoliv je díky turismu možné.“ Sám přitom exkurzi pro radost jak brankář snaží se, nicméně máloco chytí. Melan tyčku ze zlata pozvedne nad hlavu, oznámí: „Půjdemo dovnitř.“ Turisté, psi k němu odevšad míří. Přicházejí společně k plechovým dveřím, v paláci továrně postupně mizí.

Oddys usedne ke stolu. Chvilí nehybně zírá. Ze zrnění displeje vynoří se na dvoře komín. Nehybný kouř nad ním oblétán je ptáky. Na hodinkách uvidí, že bude dvanáct. Vteřinové ručičce chybí jen kousek. Rozezní se siréna venku i uvnitř. Jakmile houkání skončí, komín na displeji v zrnění zmizí. V tichu je zas slyšet po sobě rychle dvě rušivá, záhadná klapnutí. Ta se ozývají v UPDV odkudsi stále. Oddys od stolu vstane a vyhlédne na komín z okna. Kouř nad ním stoupá a ptáci tam nejsou. Dvůr je liduprázdný, lampa před kulisou jeskyně vypadá zhaslá. Rozrušen říká si v duchu ve výklenku, jako když přemítá v srdci a hlavě: „Nehybný kouř oblétaný ptáky byl určité znamením. Jenomže jak poznat, zda je v něm nějaká souvislost s Pelou? Či souvisí znamení přímo s *ogangii*? Možná to byl pokyn, že musím opravdu v UPDV skončit.“ Okno pomalu přivře. V rozpacích obchází pracovnu dílnu. V přítmi si prohlíží prastaré předměty, které jeho zásluhou působí opět jak nové. Některé bere i do rukou, zase je vrací. Na konci bezcílné obchůzky postojí v rohu před zrcadlem. Oddys na Oddyse hledí, jeden druhému současně praví: „Cítím

se stále víc jako kůl v plotě. Nejen že dnešní svět nechápu, rozumím málo už také sám sobě. Co když skoro nejsem? Pela mi stále víc chybí. Či můj život souvisí přímo s *ogangii*?“ Oddys se k Oddysi ještě víc přiblíží – dotkne se rámu. Konečky prstů, jak již nesčetněkrát, přejede kuličky v záhybech rostlinných motivů, ve květech uprostřed lístků, vláčky v zatáčkách v hornaté krajině, částečně v tunelech, částečně z tunelů venku. Ruku oddálí od rámu na obě strany, aby se podíval, kolik je hodin, a sám k sobě s povzdechem pronese, aniž pohne ústy: „Žít tak tehdy v těch tunelech, vláčcích!“ Znovu se koukne na hodinky a jde si pro pádlo. S ním v ruce se vrátí do výklenku ke stolu pro plátěnou tašku, kterou si pověsí za dlouhý popruh přes rameno, jen letmo skloní se do ní. Odejde postranním průchodem, jiným, než kterým sem přišel, než kterým vešli a zase odešli tři jeho druzi.

Exkurze CK Poznání vedená Melanem vchází do muzea čističky, nejprve do strohé ústřední haly s vysokým stropem, tvořeným pod střechou dřevěným krovem. Zde jsou vystaveny na panelech obrázky a v prosklených vitrínách modely provozů, které už nejsou, ač bývaly významné, nebo též takových, jimž zánik hrozí. Skupina se záhy po hale rozptýlí. Psi tu a tam čichají k podlaze, mobily fotí. Největší zábavou zdá se být vitrína s nápisem ČESACÍ STROJE, leč nadšení ani tam netrvá věčně. Posléze nehybně zírají někteří do výšky pod střechu na krov, do světél vysokých úzkých luxferových oken, někteří na dlažbu u nohou, na displeje mobilů či hovoří s turisty, kteří jsou jinde, a takto čekají, až dá Melan znamení, že se jde dále. A to se stane.

Do útrob muzea kráčí v řadě za sebou spoře nasvíceným cihlovým tunelem za zlatou tyčkou ve zdvižené ruce. Po stranách tunelu se černají odbočky, případně niky. Dále pokračují klenu-tým prostorem, jenž je rovněž z červených cihel. Po točitém ko-vovém schodišti sestoupí nejnižše. Též tady, jak všude v UPVD, se v delších intervalech, dosti pravidelných, ozývají po sobě rychle dvě klapnutí, zde však na pozadí zurčení, bublání vody. Turisté se v těchto končinách chrání před zápachy mačkáním nosu nebo si na něm i před ústy kapesník drží. Takto postupují v blescích chytrých mobilů k soutoku stok, rovněž ke vpusti dešťové vody. Cihlový žleb opatřený stavidly se stává náhonem, v němž proud splašků otáčí obřím vodním kolem. Melan CK Poznání vysvětlí, že má kolo pět metrů v průměru a pohání vrtuli větrací šachty, aby se podzemí alespoň částečně zbavilo pachů. Plochy stěn z ci-hel různé oblosti stýkají se složitě v kruzích a elipsách, čímž zdejší prostory jsou hodny obdivu. Mobily blýskají na všechny strany. Vodní kolo ujít si nenechá žádný. Na dlouho se exkurze zahledí do žlebu na zbytky jídel, fekálie, kusy dřev unášené v proudu. Je-den ze skupiny, asi mimoděčně, objeví zábavu, která se šíří. Kdo najde odpadek v kapse či batůžku, do splašků jej přidá. Někteří využijí přestávku v prohlídce prakticky – občerství se sami. Pak se pokračuje ve směru odtoku k výpustním kanálům, k výlev-ním šachtám. Melan tohle i vše ostatní turistům říká, a na co lze, zároveň ukáže tyčkou. Ve velké galerii odpadů jsou v nikách k vidění různé druhy nádobek, sběračů, soudek vzorku stonavé pudy. V uzavřené vyhnívací nádrži lze sledovat okénkem bub-lání plynu, který je odváděn trubkou do plynárny. Velká galerie

odpadů ústí do dlouhého sálu, kde pod valenou klenbou překonává výprava po můstcích žumpy a s pračkami lapač. Z kališť se sedliny čerpají do studní na kal. Chlorovnou procházejí na radu Melana bez dechu zrychleným krokem. Po cihlovém schodišti stoupají do horní galerie odpadů, ve které je stará strojovna kalových čerpadel a první moderní pojízdná čistíčka latrín, vybavená hořákem k pálení páchnoucích zplodin. Na horní galerii odpadů navazuje technické srdce areálu, živené koksem, jenž je sem shazován z hromady na dvoře větracím otvorem v žebrové klenbě. Melan na okamžik zhasne, čímž CK Poznání předvede, jak v těchto místech do podzemí vnikají paprsky denního světla. A zase rozsvítí. Dřív než sestoupí po kovových schůdkách před průchod do kotelny, zeptá se turistů, cítí-li v závanu teplého vzduchu typickou vůni. Hlavou kývají mnozí. Pes vepředu dokonce štěkne. V průchodu do kotelny Melan na okamžik podruhé zhasne, čímž je rázem patrné pod jedním ze dvou kotlů žhnutí. Rudá zář se rovněž odráží na nejbližších předmětech v okolí roštu. A zase rozsvítí. Mobily fotí. Kotle si všichni jdou prohlédnout zblízka. Nejvíce je upoutá právě ten v provozu. A dále drobnosti – pohrabáč, lopata, umyvadlo špinavé od mouru se zbytkem mýdla. Pohlednou na sebe do kousku zrcadla. Vedle čtou v rámečku návod pro topiče. Berou na vědomí čísla u ručiček, skleněné trubičky, pod stropem traverzy. Vedoucí výzkumu předvede zájem badatele o přetlak přehřáté páry. Pak s tyčkou nad hlavou se vrátí do role průvodce. Vystoupá první po železném žebříku k dalšímu průchodu, jenž vede zdí tlustou skoro dva metry. V ní otevře dveře. Za nimi vchází se na ochoz strojovny, na vnitřní balkon. Zde se